

Spis treści

1	$\mathbf{Hist}$	toria	2
	1.1	Czym jest i jak powstał	2
	1.2	Wzory	2
	1.3	Graficzna reprezentacja Liczb Fibonacciego	
2	Prz	ykłady Liczb Fibonacciego w naturze	4
	2.1	Ludzkie proporcje	4
	2.2	Przykłady z natury	Ę
	2.3	Fraktale	6

Rozdział 1

Historia

1.1 Czym jest i jak powstał

Ciąg liczb naturalnych określony rekurencyjnie w sposób następujący:

Pierwszy wyraz jest równy 0, drugi jest równy 1, każdy następny jest sumą dwóch poprzednich. Ciąg został podany w 1202 roku przez Leonarda z Pizy zwanego Fibonaccim w swoim dziele Liber abaci jako rozwiązanie zadania o rozmnażaniu się królików. Nazwę "ciąg Fibonacciego" spopularyzował w XIX w. Édouard Lucas.[1]

1.2 Wzory

Jawny wzór na n-ty wyraz ciągu Fibonacciego podany w roku 1843 przez J.P.M. Bineta możemy otrzymać, korzystając z metody funkcji tworzących.[2]

$$F_n = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n$$

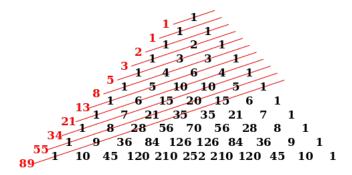
Można też wyrazić wartości kolejnych elementów ciągu za pomocą symbolu Newtona:

$$F_n = \sum_{k=1}^{\lfloor \frac{n+1}{2} \rfloor} \binom{n-k}{k-1}$$

lub za pomocą Macierzy liczb Fibonacci'ego

$$\begin{bmatrix} F_{n+1} \\ F_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}^n \times \begin{bmatrix} F_1 \\ F_0 \end{bmatrix}$$

Oraz sumując liczby z Trójkąta Newtona:

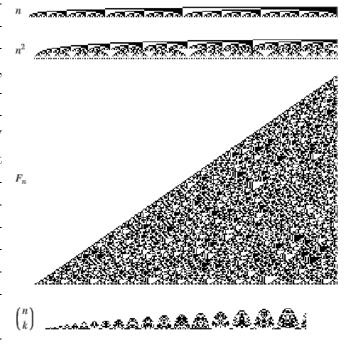

Rysunek 1.1: Liczby Fibonacciego w Trojkacie Pascala

1.3 Graficzna reprezentacja Liczb Fibonacciego

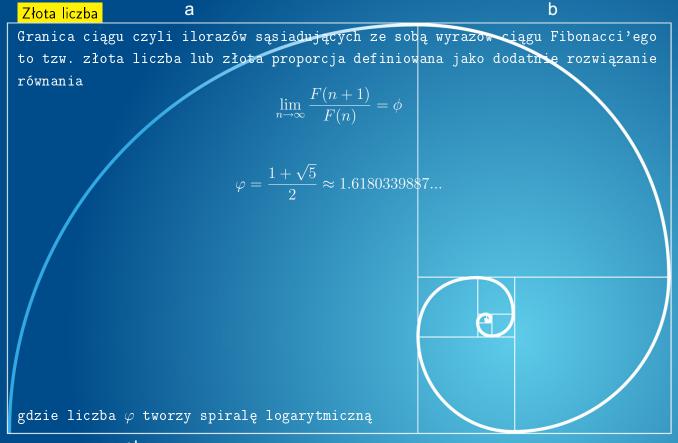
Jeśli kolejne wyrazy ciągu zapisać w systemie dwójkowym, jeden pod drugim, z wyrównaniem do prawej strony to otrzymamy wydłużający się w dół trójkąt, którego elementy powtarzają się ("czubek" pojawia się poniżej, przy prawej krawędzi, w coraz dłuższym rozwinięciu - pojawia się nad nim "biały trójkat"), co czyni go podobnym do fraktala. W znaczeniu potocznym oznacza zwykle obiekt samo-podobny (tzn. taki, którego części są podobne do całości) albo "nieskończenie subtelny" (ukazujący subtelne detale nawet w wielokrotnym powiększeniu)Dla lepszej przejrzystości na rysunku obok wszystkie zera zastąpiono białymi punktami, a jedynki - czarnymi.

Można także przedstawić wektorowo w 3 wymiarach.

Rysunek 1.2: Trójkąt Pascala w zapisie binarnym

a

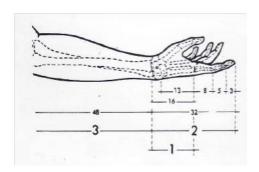

$$\frac{a+b}{a} = \frac{a}{b} = \phi \approx 1,61803$$

Rozdział 2

Przykłady Liczb Fibonacciego w naturze

2.1 Ludzkie proporcje

Stosunek długości kości:

1	1	2
3	5	8
13	21	34

Niektórzy doszukują się złotej proporcji wszędzie...

2.2 Przykłady z natury

2.3 Fraktale

Fraktal (łac. fractus - złamany, cząstkowy, ułamkowy) w znaczeniu potocznym oznacza zwykle obiekt samo-podobny (tzn. taki, którego części są podobne do całości) albo "nieskończenie subtelny" (ukazujący subtelne detale nawet w wielokrotnym powiększeniu). Ze względu na olbrzymią różnorodność przykładów matematycy obecnie unikają podawania ścisłej definicji i proponują określać fraktal jako zbiór, który posiada wszystkie poniższe charakterystyki albo przynajmniej ich większość:[3]

- Ma nietrywialną strukturę w każdej skali,
- Struktura ta nie daje się łatwo opisać w języku tradycyjnej geometrii euklidesowej,
- Jest samo-podobny, jeśli nie w sensie dokładnym, to przybliżonym lub stochastycznym,

Na przykład linia prosta na płaszczyźnie jest formalnie samo-podobna, ale brak jej pozostałych cech i zwyczajowo nie uważa się jej za fraktal.

